

บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ที่มีต่อกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ที่มีต่อกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดยมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบดังนี้ เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีอย่างมีสาระสำคัญและมีการกู้ยืมเงินจากธนาคาร ศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546 ทั้งนี้ ยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้แตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นบริษัทที่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคืบถ้วน เมื่อพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นพบว่ามีจำนวน 60 บริษัทในจำนวนนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ร้อยละ 64 (จำนวน 38 บริษัท) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มของตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ตัวแปรแต่ละกลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้

ตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ สำหรับส่วนของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยประกอบด้วย ผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และขนาดของกิจการ

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science (SPSS for Windows) เนื่องจากเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งแสดงอยู่ในรูปของ ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ทั้งนี้เพื่อใช้อธิบายข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแต่ละกลุ่มจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis) การวิเคราะห์การประเมินในแง่ของการอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นของการนำเสนอเกี่ยวกับบทสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ (1) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ (2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดยจัดเรียงตามสมมติฐานการวิจัย บทสรุปผลการวิจัยในแต่ละส่วนมีดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ

กำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

ตัวแปรตามคือ กำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีและ กำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี พบว่า กิจการมีกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 23 คิดเป็นร้อยละ 60.5 และมีกิจการที่กำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 39.5 ซึ่งพบว่าสัดส่วนของจำนวนกิจการที่มีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี มากกว่าจำนวนกิจการที่มีกำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้

จากการศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546 เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้พบว่า กิจการมีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ 36 กิจการคิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนกิจการที่ไม่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้มีจำนวน 2 กิจการคิดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนทั้งหมด และเมื่อจำแนกเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ตามกลุ่มตัวแปรตามพบว่า กิจการผู้กู้ที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้และมีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 22 กิจการ ส่วนกิจการผู้กู้ที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้และมีกำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 14 กิจการ

เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้

ข้อมูลเบื้องต้นของเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ (DEBT_{profit}) พบว่ากิจการผู้กู้มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ 20 กิจการคิดเป็นร้อยละ 53 ส่วนกิจการที่ไม่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้มีจำนวน 18 กิจการคิดเป็นร้อยละ 47 ของจำนวนทั้งหมด และเมื่อจำแนกเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ตามกลุ่มตัวแปรตามพบว่า กิจการผู้กู้ที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้และมีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 12 กิจการ ส่วนกิจการผู้กู้ที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้และมีกำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจำนวน 8 กิจการ ซึ่งพบว่ากิจการที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้แล้วกิจการมีกำไรเพิ่มขึ้นมีจำนวนมากกว่ากิจการที่มีกำไรลดลง

เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้

เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดจากการละเมิดสัญญาเงินกู้สัดส่วนสูงสุดคือ 1.3074 สำหรับเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดจากการละเมิดสัญญาเงินกู้สัดส่วนต่ำสุดคือ 0.0005 จากข้อมูลสัดส่วนต่ำสุดมีค่าน้อยมากแต่เมื่อนำข้อมูลมาเฉลี่ยแล้วพบว่าสัดส่วนโดยเฉลี่ยคือ .3742

ผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ .0391 ผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีสัดส่วนสูงสุดคือ .3573 และผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีสัดส่วนต่ำสุดคือ -0.3813 นั่นคือกิจการมีรายได้มากกว่ารายจ่าย แสดงให้เห็นว่ากิจการมีกำไรจากผลการดำเนินงาน

ขนาดของกิจการ

ขนาดของกิจการจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ขนาดของกิจการซึ่งวัดจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมสุทธิ (Natural log of total assets) ไม่มีหน่วย พบว่าขนาดของกิจการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 22.6990 กิจการที่มีขนาดเล็กที่สุดมีค่าอยู่ที่ 19.7412 และขนาดของกิจการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ 26.4241

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

สมมติฐานข้อ 1

จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Odds ratio มีค่าน้อยกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่าถ้าค่า DEBT เพิ่มขึ้น 1 หน่วยโดยควบคุมตัวแปรอื่นจะทำให้โอกาสที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจะลดลง และจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า กิจการที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ผลการทดสอบพบว่าปฏิเสธสมมติฐานข้อ 1 สรุปได้ว่ากิจการที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ไม่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 หรือกล่าวได้ว่ากิจการที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ไม่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับโอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

เนื่องจากงานวิจัยในอดีตไม่ได้ระบุไว้ว่าเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้มีอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ซึ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้อาจจะมีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี จึงอาจจะทำให้ผลการทดสอบไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต

สมมติฐานข้อ 1a

จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Odds ratio มีค่ามากกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเพิ่มตัวแปรเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ ($DEBT_{profit}$) ขึ้น 1 หน่วยโดยควบคุมตัวแปรอื่นจะทำให้โอกาสที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจะเพิ่มขึ้น และในส่วนของ การประเมินในแง่ของการอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) พบว่า กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ผลการทดสอบพบว่ายอมรับสมมติฐานข้อ 1a สรุปได้ว่ากิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 หรือกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับโอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

ผลการทดสอบในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Beatty and Weber (2003:119-142) เรื่องกำหนดของสัญญาเงินกู้ของธนาคารที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี จากผลการทดสอบในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมใช้การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีช่วยลดโอกาสที่กิจกรรมจะละเมิดเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้

สมมติฐานข้อ 2

จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Odds ratio มีค่ามากกว่า 1 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเพิ่มตัวแปรเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ขึ้น 1 หน่วย

โดยควบคุมตัวแปรอื่นจะทำให้โอกาสที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจะเพิ่มขึ้น และเมื่อนำผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสัดส่วนเฉลี่ยของเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ จำแนกตามกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี (ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 4.10) พบว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ของกิจการที่มีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีสัดส่วนเฉลี่ยมากกว่ากิจการที่มีกำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ในส่วนของการประเมินในแง่ของการอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) พบว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานวรรณคดีไป

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ผลการทดสอบพบว่ายอมรับสมมติฐานข้อ 2 สรุปได้ว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือกล่าวได้ว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับโอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่กำไรจะเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตของ Beatty and Weber (2003) และ Beneish and Press (1993) สะท้อนให้เห็นว่า กิจการที่คำนวณได้ว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้อยู่ในสัดส่วนที่สูง จะทำให้กิจการผู้กู้เกิดความเสียหายหรือเกิดความลำบากในการที่กิจการผู้กู้จะต้องจัดหาต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู่มายำยชำระคืนให้กับผู้ให้กู้ กิจการผู้กู้จึงลดโอกาสที่กิจการจะละเมิดข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ โดยใช้การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

ตัวแปรควบคุม

จากผลการทดสอบตัวแปรควบคุม คือ (1) ผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี (2) ขนาดของกิจการ ผลการวิเคราะห์ของตัวแปรผลขาดทุนของ

กิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสัดส่วนเฉลี่ยของผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี จำแนกตามกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี พบว่าผลขาดทุนของกิจการในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของกิจการที่มีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีสัดส่วนเฉลี่ยนมากกว่ากิจการที่มีกำไรลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า กิจการที่มีผลขาดทุนในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี สะท้อนให้เห็นว่า กิจการที่มีผลการดำเนินงานที่ย่ำแย่ในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี กิจการมักจะหลีกเลี่ยงการนำเสนอผลขาดทุนเหล่านั้น โดยเลือกใช้การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ทำให้กิจการมีกำไรเพิ่มขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของกิจการ

สำหรับผลการวิเคราะห์ของตัวแปรขนาดของกิจการ ผลการทดสอบพบว่าขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Brow และคณะ(1992) ที่พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีโดยกิจการขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้มากที่จะทำให้กำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมากกว่ากิจการขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากการที่กิจการขนาดใหญ่มีการกู้ยืมในจำนวนเงินที่สูงจึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขบางประการในสัญญาเงินกู้อย่างเคร่งครัด

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี นั่นคือกรณีที่กิจการมีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการ แต่กรณีที่กิจการมีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีอาจจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจซึ่งอาจจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก โดยได้รับแรงจูงใจมาจากสัญญาที่กิจการทำขึ้นระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลการดำเนินงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้บริหารจะได้รับผลตอบแทนมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าการบริหารงานของพวกเขา มีประสิทธิภาพเพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในงบการเงินกับกำไรที่ใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงที่ได้มีการระบุไว้ในสัญญาผลตอบแทนที่ได้ทำไว้กับผู้ถือหุ้น ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้บริหารสูงสุด ผู้บริหารจึงมีแนวโน้มที่จะรับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมาใช้เพื่อสร้างผลตอบแทนให้กับตนเอง ความพยายามใด ๆ ของผู้บริหารในอันที่จะเพิ่มกำไรจากการดำเนินงานเป็นหน้าที่ของผู้บริหารอยู่แล้ว หากแต่แรงจูงใจที่จะเลือกใช้การเปลี่ยนแปลงทางการ

บัญชีนี้ เป็นผลจากการที่ผู้บริหารต้องการที่จะสร้างผลตอบแทนให้กับตนเองให้สูงขึ้นโดยการทำให้กำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมของการวิจัย เรื่องผลกระทบของเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ที่มีต่อกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สรุปได้ว่ากิจการที่มีเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้และเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90% และ 95% ตามลำดับ หรือกล่าวได้ว่าเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิและเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ในสัญญาเงินกู้มีผลกระทบต่อกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมพบว่ากิจการที่มีผลขาดทุนในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และขนาดของกิจการไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.10 จากผลการทดสอบพบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุดคือ ผลขาดทุนในปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และจากสมการตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันแปรของสมการได้ร้อยละ 59.9

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัยในเรื่องผลกระทบของเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ที่มีต่อกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของกิจการนั้นเป็นการเปลี่ยนโดยสมัครใจ ซึ่งมาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เลือกปฏิบัติได้ และผลการวิจัยจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับบุคคลดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อผู้ให้กู้ที่เป็นธนาคารทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้กับกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแล้ว ในขั้นตอนของการติดตามดูแลผลการดำเนินงานของผู้กู้ โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิที่กำหนดให้ปฏิบัติในสัญญาเงินกู้ว่าถ้ากิจการไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีและ กิจการไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไร

สิทธิที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ได้ ซึ่งอาจจะเป็นสัญญาณเดือนกบยบงอยงให้แกผู้ให้กู้ เพื่อใช้พิจารณาดำเนินการในขั้นตอนต่อไปเป็นการลดความเสี่ยงในการไม่ได้รับชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ให้กู้ที่เป็นธนาคารรายปัจจุบัน

งานวิจัยในครั้งนึ่งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ให้กู้และเจ้าหนี้รายอื่น ๆ เช่น ฝ่ายสินเชือของธนาคาร เป็นต้น เมื่อทราบถึงผลกระทบของมีเงื่อนไซที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไซเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ที่มีสัดส่วนสูง บัจจยเหล่านี้ทำให้กิจการมีแนวโน้มที่จะทำกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ผลการวิจัยในครั้งนึ่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเงื่อนไซในสัญญาเงินกู้ให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นก่อนที่จะตกลงทำสัญญาเงินกู้ เช่น ห้ามทำการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ให้กู้

2. นักลงทุนและผู้ถือหุ้น ผลการวิจัยในครั้งนึ่งจะเป็นประโยชน์กับบุคคลดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เมื่อนักลงทุนและผู้ถือหุ้นพิจารณาลงทุนในกิจการที่มีกำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ในขณะที่กิจการมีเงื่อนไซที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ และกิจการมีเงื่อนไซเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ในสัดส่วนสูง บัจจยเหล่านี้ให้นักลงทุนและผู้ถือหุ้นควรเพิ่มความระมัดระวังว่ากำไรเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี อาจจะไม่ใช่กำไรที่ถาวร ทั้งยังต้องใช้ความระมัดระวังในการดูข้อมูลอื่นๆประกอบการตัดสินใจลงทุนในกิจการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักลงทุนและผู้ถือหุ้นเอง

5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในส่วนของเงื่อนไซที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้และเงื่อนไซที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ ถ้ากิจการมีการทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารมากกว่า 1 ฉบับ ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลเงื่อนไซในสัญญาเงินกู้ได้ทุกฉบับ ผู้วิจัยแก้ปัญหาด้วยการเก็บข้อมูลจากสัญญาเงินกู้ฉบับที่มีวงเงินกู้สูงสุด

2. ในส่วนของเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ ถ้ากิจการมีการทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารมากกว่า 1 ฉบับ ซึ่งหากกิจการไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการผิดเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ฉบับอื่นด้วย ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลเงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ที่เกิดจากสัญญาเงินกู้ฉบับอื่นได้ ผู้วิจัยแก้ปัญหานี้ด้วยการเก็บข้อมูลจากสัญญาเงินกู้ฉบับที่มีวงเงินกู้สูงสุด

3. การวิจัยครั้งนี้พิจารณาเฉพาะกิจการที่มีการทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงสัญญาเงินกู้กับสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคาร ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถอธิบายได้กับกิจการที่มีการทำสัญญาเงินกู้จากสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคาร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องการได้รับตอบกลับมาน้อยจึงทำให้จำนวนตัวอย่างมีขนาดเล็ก

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอเสนอแนะประเด็นหรือข้อคิดที่ได้จากการวิจัยโดยอิงกับผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้เท่านั้น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะตัวแปรเกี่ยวกับ เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินเกี่ยวกับกำไรสุทธิในสัญญาเงินกู้ เงื่อนไขเกี่ยวกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการละเมิดสัญญาเงินกู้ ผลขาดทุนของกิจการปีก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และ ขนาดของกิจการ ในอนาคตผู้ศึกษาท่านอื่น อาจทำการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม และจากแหล่งอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อค้นหาตัวแปรใหม่ ๆ ที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี เช่น การที่กิจการระบุว่าจ่ายเงินปันผลของผู้บริหารขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ การทำล้างบาง (take a big bath) ของผู้บริหารคนใหม่ การที่กิจการมีหุ้นซื้อ-ขายหลักในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยท่านอื่นอาจขยายการวิเคราะห์ออกไปจากการศึกษานี้ เช่น อาจขยายกลุ่มตัวอย่างด้วยการเพิ่มจำนวนปีที่

ศึกษา เป็นต้น เนื่องจากจะทำให้เห็นภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่มากกว่า การศึกษาในครั้งนี้ และเชื่อว่าผลการวิจัยที่ได้จะช่วยยืนยันผลกระทบของเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ ที่มีต่อกำไรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กับกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย